

Brief aan Ursula

Harm Niesen

Afgelopen september vroeg Ursula von der Leyen om kennis en gegevens over de wolf. Met als doel het debat over een mogelijk verminderde bescherming van de wolf in gang te zetten. Hieronder de brief die ik aan haar en de Europese Commissie schreef.

Geacht College,

Graag willen wij van de gelegenheid gebruik maken u op de te hoogte brengen van onze expertise, meningen en standpunten over de vele facetten die het vóórkomen van de wolf in de EU en met name in Nederland met zich meebrengen. De wolf houdt de gemoederen overal en in grote mate bezig. Voor- en tegenstanders zijn bijzonder fel in hun argumentatie en oordelen. En u zult in belangrijke mate moeten oordelen wat het beste beleid is.

Voor wij ingaan op alle implicaties die de komst van de wolf in ons land heeft gehad, willen wij de grootst mogelijke nadruk leggen op twee feiten, die de discussie over de wolf in ernstige mate kunnen vertroebelen. Die u, naar wij hopen en verwachten, bij het vaststellen van een beleid, steeds in gedachten zult houden:

- Het imago van de wolf onder het grote publiek is al eeuwenlang uiterst negatief. Mogelijk wordt er over geen enkel zoogdier zo negatief gedacht, misschien met uitzondering van de rat, als over de wolf. In een ver verleden, toen hondsdolheid overal nog een serieus probleem was, mogelijk terecht. Maar op dit moment speelt dit in de EU absoluut niet. Het zal veel tijd en moeite kosten om dit nu onterecht negatieve imago onder grote delen van de bevolking weg te nemen. Maar wel een belangrijke

opgave, niet in het minst voor de EU.

- Met name op het platteland is op sommige plaatsen de weerstand tegen de wolf groot. Dat wil echter niet automatisch zeggen, dat de argumenten van de tegenstanders als gelijkwaardig en net zo zwaar moeten worden beschouwd als de argumenten van degenen die de wolf als een uitermate belangrijke aanwinst voor ons ecosysteem beschouwen. Zo is het opvallend dat specialisten en deskundigen vrijwel altijd sterk vóór de komst van de wolf zijn. En dat bij de tegenstanders vooral vooroordelen een belangrijke rol spelen en de kennis van de levenswijze van de wolf meestal nihil is. Wij willen graag benadrukken, dat hierdoor de waarde van de argumenten van voor- en tegenstanders niet gelijk is. Een oordeel dat gebaseerd is op kennis en onderzoek dient volgens onze overtuiging bij de vaststelling van het beleid zwaarder te wegen dan een oordeel dat gebaseerd is op onderbuikgevoelens, vooroordeel en vage angst.

De aanwezigheid van wolven in een gebied is naar de overtuiging van De Faunabescherming van uitzonderlijk groot belang. Hij is de top-predator, die tot nog toe in vrijwel ieder landschap, en zeker in natuurgebieden ontbrak. Dat levert direct de vaak gestelde vraag op: maar wie beheert dan die top-predator, komen er straks niet teveel wolven? Het eenduidige antwoord daarop is ontkennend. Dat gevaar bestaat niet, zoals bij

alle top-predatoren zorgen ze daar zelf voor. Er bestaat ook geen gevaar voor een “teveel” aan leeuwen, zeearenden of ijsberen. Onderlinge concurrentie bepaalt hoeveel van deze dieren ergens kunnen leven. Onderzoek in Slovenië¹ heeft dat voor wolven onduidelzinnig aangetoond. Daar zijn inmiddels alle mogelijke territoria van wolven bezet.

De jonge dieren, die na een paar jaar uit de roedel verstoten worden, gaan zwerven. In de hoop een onbezet territorium te vinden. Komen ze daarbij in het territorium van een ander roedel, dan worden ze onherroepelijk gedood. Velen komen om in het verkeer. Uitsluitend deze nog onervaren jonge wolven kunnen, zeker in een dichtbevolkt land als Nederland, door hun onbekendheid met het terrein in bebouwde gebieden terecht komen. Tot grote schrik van veel mensen, maar de angst van de wolf voor deze mensen is minstens net zo groot. Dat ze daarbij een gemakkelijke prooi als schapen grijpen is niet verwonderlijk, er is in zo'n omgeving niet veel anders te vinden. Het doden van schapen is dus hoogstens een zeer tijdelijk probleem in het leven van een wolf. Uiteindelijk kan een wolf in z'n eentje niet overleven. Een roedel in een territorium zal nooit of te nimmer schapen aanvallen en zal zich uitsluitend voeden met levende en dode wilde zoogdieren. Zij gaan de aanwezigheid van mensen bewust uit de weg en dat moet vooral zo blijven. Helaas hebben er zich gevallen voorgedaan van mensen, fotografen, die welbewust jonge, onervaren wolven

---

geen gevaar voor teveel aan wolven of andere top-predatoren

---

met voer hebben gelokt. Dat dient te allen tijde te worden voorkomen.

Behalve de bij een groot deel van de bevolking van oudsher diepgewortelde angst voor de wolf, is de onbekendheid en het nog niet gewend zijn aan zijn aanwezigheid van groot belang bij het wel of niet accepteren van zijn aanwezigheid. De consequenties van de aanwezigheid van wolven heeft gevolgen voor de manier waarop mensen, vooral dierenhouders, zich wel zullen moeten gedragen. Iets vergelijkbaars vond in het westen van Nederland plaats in de jaren '70 en '80. Toen verschenen daar, ondanks de uitroeiingspolitiek van de overheden, vossen. Plotseling waren kippen, konijnen en volgens sommigen zelfs schapen niet veilig meer. Waren dierenhouders genoodzaakt betere nachtelijke beveiliging voor hun dieren aan te leggen. Daarvóór was dat in feite ook nodig, maar toen accepteerde men de schade die honden en ratten aanrichtten. Maar de aanwezigheid van de vos was een nieuw fenomeen en daarmee en daardoor volstrekt onaanvaardbaar en dramatisch. Nu, na 40 jaar, hoort niemand meer iets over de

De wolf verkeert nu in dezelfde situatie als vossen 40 jaar geleden in het westen van Nederland. (foto Harm Niesen)

aanwezigheid of de schadelijkheid van vossen. Hun aanwezigheid vormt een risico voor bepaalde groepen dieren, maar daar zijn meerdere effectieve oplossingen voor. De wolf verkeert nu in dezelfde situatie als waarin de vossen zich in het westen van Nederland 40 jaar geleden bevonden. De situatie is volstrekt identiek. Zelfs de benodigde extra beschermingsmaatregelen tegen aanvallen op kleinvee en schapen zijn volstrekt

¹ Zie kader onderaan dit artikel en links via faunabescherming.nl/argus2023-2

identiek. Het zal bij eenieder bekend zijn, dat dieren heel goed beschermd kunnen worden door deskundig aangelegde elektrische rasters. Als een wolf er in slaagt die hindernis wél te nemen, is het duidelijk dat die elektrische afrastering niet goed is aangelegd! De andere, zeer effectieve bescherming van schapen bestaat uit de alom bekende speciaal gefokte honden. Iedere bezitter van schapen, kippen en ander kleinvee was en is altijd al verplicht dit soort maatregelen te nemen. Met nadruk willen wij er op wijzen, dat er met de komst van de wolf in onze contreien feitelijk helemaal geen nieuwe situatie is ontstaan! Van oudsher richten honden een veel grotere schade aan onder huisdieren. Hoeveel precies is helaas onbekend, maar er zijn schattingen die wijzen op een 100 tot 200 keer zo grote schade aan schapen door honden als door wolven.

Waarom het de wolf door velen zo veel kwalijker wordt genomen als hij ergens schade aanricht, is waarschijnlijk te wijten aan de slechte reputatie van de wolf. Objectief gezien zijn honden veel schadelijker en gevaarlijker: jaarlijks worden in Nederland enkele honderden mensen opgenomen in het ziekenhuis, zo'n 6900 moeten op de spoedeisende hulp behandeld worden en er overlijden gemiddeld 1,2 personen na een aanval door een hond. Dat staat in flagrante tegenstel-

ling tot de wolf: nog nooit heeft een gezonde wolf, waar ook ter wereld, zonder aanleiding een mens aangevallen. En toch heerst onder een groot deel van het publiek de angst dat met het toenemen van de aantallen wolven in ons land die dreiging reëel is. In plaats van voeding te geven aan deze misplaatste angst door te overwegen de strikte bescherming van de wolf in de EU wellicht te verminderen, dient de EU zich in te spannen om deze vooroordelen door voorlichting weg te nemen. Een politiek die slechts aan cliëntelisme doet, die inspeelt op populistische, ongefundeerde onderbuikgevoelens, is minderwaardig en buitengewoon schadelijk. Niet in het minst voor het imago van de EU zelf. Maar vooral zou het een ontkenning zijn van de enorm belangrijke en verrijkende invloed, die de wolf in zijn habitat heeft. Zeker in gebieden waar grotere hoefdieren en wilde zwijnen leven zijn wolven onmisbaar. Zonder deze dieren is de biodiversiteit daar feitelijk armzalig. Jagers kunnen dat op geen enkele manier benaderen, sterker nog, hun activiteiten verslechteren de situatie alleen maar. Omdat jagers volstrekt niet in staat zijn te doen, wat de wolf wel kan: op de juiste manier selecteren, zonder een enorme verstoring van alle in het gebied aanwezige diersoorten te veroorzaken. Iedere vorm van jacht zou in gebieden waar wolven kunnen voorkomen, verboden dienen te

worden. Jagers veroorzaken onnodige en feitelijk verboden verstoring en zijn geheel overbodig als het om het beheer van hoefdieren in deze gebieden gaat. Meerdere natuurreservaten in Nederland hebben daarom de jacht op hoefdieren al gesloten.

De roep van met name populistische politici om de wolvenpopulatie te mogen “beheren” getuigt van ondeskundigheid en is volstrekt irreëel. Niet nodig en contraproductief. Zoals de Sloveense hoogleraar na 25 jaar onderzoek aan de wolf bij herhaling benadrukte: bemoei je er in vredesnaam niet mee: ingrijpen veroorzaakt alleen maar problemen, de wolf lost het zelf allemaal uitstekend op. De roep om “beheer” is ook praktisch onuitvoerbaar. Gelukkig maar, want geen enkele vorm van “beheer” door jagers heeft ooit het door hen in het vooruitzicht gestelde resultaat opgeleverd. Het “beheer” van de wolvenpopulatie, en zelfs het “slechts” schieten van op vrij willekeurige gronden gekwalificeerde “probleemwolven” zal geen enkel positief effect genereren. Na een aanval op schapen dient eerst te worden vastgesteld of het wel door een wolf is gebeurd. Het is volstrekt irreëel te denken dat iemand daarna nog zou kunnen achterhalen, welke

---

“beheer” is ook praktisch onuitvoerbaar

---

wolf daar debet aan is. Of gaan we vervolgens zomaar in het wilde weg wolven schieten?

Samenvattend, en in onze ogen heel erg nodig:

De EU dient zich sterk te maken voor de bescherming van de wolf. Er bestaat geen reden om de wolf de strikte bescherming te ontnemen. Het belang van de wolf in ons ecosysteem is onbeschrijfelijk groot, onvervangbaar en uniek.

De EU dient zich bij het vaststellen van haar beleid te laten leiden door wetenschappelijk verantwoorde onderzoeksresultaten. Vooroordeelen, onderbuikgevoelens en andere populistische argumenten mogen geen rol spelen bij de vaststelling van het beleid.

De Sloveense wolvenonderzoeker Miha Krofel deed jarenlang onderzoek naar de wolf, en concludeerde dat niet ingrijpen in de populatie, niet “beheren” dus, voor de minste overlast zorgt. De wolven regelen hun eigen populatieomvang. In 2013 gaf hij een hele duidelijk TED Talk, zoek op “Miha Krofel TED Talk”.

Oproep redactie Argus

De redactie van Argus is op zoek naar vrijwilligers met een scherpe pen die mee willen werken aan de periodieke totstandkoming van de Argus. Ben of ken jij zo iemand, schrijf dan een bondige brief aan de Argusredactie, argus@faunabescherming.nl, met jouw ideeën hoe we in het wild levende dieren van vogelvrij tot kogelvrij kunnen begeleiden.

Oproep Juridisch team

Het juridische team van De Faunabescherming heeft altijd ruimte voor versterking. Juist omdat de jachtwetgeving sterk gedecentraliseerd is, voeren we veel juridische procedures door het hele land en de goede voorbereiding daarvan vergt veel inventiviteit en menskracht. We winnen vaak, maar het kan nog beter. Denk je daaraan een bijdrage te kunnen leveren, laat dat ons dan weten via info@faunabescherming.nl.